

"Cumada hutbe, zaruriyat ve müsellemtâtı tezkirdir; nazariyâtı talim değildir. İbare-i Arabiye daha ulvî ihtar eder. Hadis ile âyet muvazene edilse görünür ki, beşerin en belîği dahi, âyetin belâğatine yetişemez, ona benzemez." İzah eder misiniz?

"Cumada hutbe, zaruriyat ve müsellemtâtı tezkirdir; nazariyâtı talim değildir. İbare-i Arabiye daha ulvî ihtar eder. Hadis ile âyet muvazene edilse görünür ki, beşerin en belîği dahi, âyetin belâğatine yetişemez, ona benzemez."(1)

Cuma hutbesinin makamı ihtar ve ikaz makamıdır. Yoksa içtihat ve yorumların, siyasi veya dinin detay konularının talim edilip öğretildiği bir makam değildir.

Zaten ihtar ve ikazda da tafsil ve izaha ihtiyaç hasıl olmaz, kısa ve öz bir şekilde okumak yeterlidir. En etkili ve hülâsa ifade ise, ayet ve hadislerin yorumsuz bir şekilde orijinal şekli ile zikredilmesidir. Bu sebeple **cuma hutbelerinde** ayet ve hadislerin zikredilmesi kafidir.

Bunun dışında yapılan şeyler makbul değildir bid'attir. Lakin bid'atin olması cuma namazının sıhhatine zarar vermez, sadece sevabını azaltır. Bu bid'atleri bahane ederek cuma terk edilemez.

Konuyu Üstadımız şu şekilde izah ediyor:

"Meselâ, bazı gafiller, hutbenin Türkçe okunmasını istihsan ediyorlar ki, halkın bilhassa siyasî ahvalden haberleri olsun. Halbuki bu gibi ahval-i siyasiye yalandan, hileden, şeytanî fikirlerden hâli değildir. Hutbe makamı ise, ahkâm-ı İlâhiyenin tebliği için ittihaz edilmiş bir makamdır."

"Sual: Avâm-ı nâs Arabîden haberdar deęildir; fehmedemez."

"Cevap: Avâm-ı nâs, zaruriyat ve müsellemtât-ı diniyeye muhtaçtır. Ve hutbe makamı da bu gibi hükümlerin tebliği içindir. Bu hükümler kisve-i Arabiye içinde tafsilen değilse de icmâlen avâm-ı nâsa malûm ve mâruftur. Maahaza, lisan-ı Arapta bulunan şehâmet, yükseklik, meziyet, satvet diğer lisanlarda yoktur."(2)

Sıradan insanlar dinin temel konularının, yani emir ve yasakların ihtar ve ikaz edilmesine muhtaçtırlar. Alimleri, uzmanları ilgilendiren detay konuların cuma gibi toplumsal ibadetlerde izah edilmesi hem yer ve zaman bakımından hem önem bakımından gereksizdir. İhtar ve ikaz konusunda da hem Allah ve Resulünün ifadeleri hem de orijinal şekli en etkili en sarsıcı olandır.

Dipnotlar:

- (1) bk. [Mektubat, Hakikat Çekirdekleri: 111.](#)
(2) bk. [Mesnevî-i Nuriye, Hubâb.](#)